

ANTONI GAUDÍ

L'arquitecte que aconseguí convertir els seus somnis en pedra

Va néixer a Reus, d'on era la seva mare, però passà bona part de la infància a Riudoms, d'on era natural son pare, calderer d'ofici. Alguna cosa d'extraordinari degueren llucar en Antoni els seus progenitors per a prendre l'acord de donar-li carrera. En un col·legi de Reus estudià el batxillerat; al seu expedient consten alguns suspensos i, en general, revela més aptitud per les matemàtiques que pel llatí. No és ni serà mai un bon estudiant. El salva la vivacitat de la seva intel·ligència i la precoç fermesa del seu caràcter. Mentre segueix a Barcelona la carrera d'arquitecte, la seva assistència a les classes és força irregular. I, això no obstant, abans d'acabar els seus estudis ja li són reconeguts extraordinaris dots de calculista i un sentit personal de l'ornamentació. Ja és algú.

El fet que la majoria dels seus biògrafs fins avui hagin estat arquitectes, sumat a la manca general de curiositat humana que palesen els exercicis de reconstrucció històrica, no permet de desxifrar l'enigma del seu caràcter, que, tanmateix, hom endevina extremament ric i, per tant, contradictori. L'ardent catòlic de l'edat madura i de la senectud, ¿havia passat per un període d'anticlericalisme a la reulessa? No resta clar, però el fet no desentonaria dins de la seva psique vehement i apassionada. En canvi, resulta clar que l'home auster i humil de les darreries va tenir una contrapartida en el període inicial de la seva carrera. Antoni Gaudí fou en efecte un cavaller que s'agradava de vestir amb refinada elegància, que es feia servir plats exquisits, que passejava en cotxe, que freqüentava el Liceu. És dubtós que aquest contrast obeís, com apunta algun biògraf, a una mena de càlcul per salvar la distància que el separava de les classes elevades, úniques capaces d'atorgar la protecció i els estímuls que reclamava el seu esperit. Es veu més aviat en aquesta primera etapa una revenja que l'home es procura espontàniament, sense segona intenció, un home de sentits desperts i sens dubte llaminers, que pel seu propi esforç surt de la mediocritat i de la privació i troba a l'abast de la mà la distinció, el luxe i el plaer.

El cert és que en aquesta etapa més o menys sibarítica, fa coneixença amb Eusebi Güell i Bacigalupi, el pròcer de la indústria, amarat de devoció artística, i aconsegueix seduir-lo amb l'esclat del seu talent i les arestes del seu caràcter. Gaudí li deu haver pogut realitzar obres dignes de la seva ambició, com la casa-palau del carrer Nou de la Rambla i el Parc Güell. Per la seva mitjaneria coneix el marquès de Comillas i executa treballs a l'interior d'Espanya.

Per bé que l'originalitat del gran arquitecte i la ciència del

gran calculista es manifesten des dels primers assaigs en la nova solució adoptada per un problema vell, en el traçat d'una ornamentació, cal reconèixer que la seva vida és una progressiva emancipació de pressions i influències ambientals fins a la completa revelació de la seva personalitat. Així el veiem sotmès a models neoclàssics, quan fa el projecte de la Cascada monumental del Parc de la Ciutadella, i a pautes gòtiques, quan dirigeix la construcció del convent de les monges Teresianes i la torre anomenada Bell Esguard; el veiem inspirar-se en el barroc quan projecta la casa Calvet del carrer de Casp. Adhuc quan, per indicació de l'arquitecte Martorell, a qui va admirar sincerament, es fa càrrec de la direcció de la Sagrada Família, no s'emancipa pas tot d'una de la influència del seu antecessor.

El Gaudí alliberat, el Gaudí cent per cent, és el que sorgeix en la façana que deixà inacabada del temple expiatori de la Sagrada Família i en la massa ondulant, gairebé diríem palpitant, de la Pedrera, el famós edifici del Passeig de Gràcia.

Cal remarcar la resistència que trobà l'art de Gaudí, no tant en el públic vulgar com en la selecció artística i literària del seu temps. El motejaren de bàrbar; hom el sospità víctima d'una mal dissimulada supèrbia. La reacció contra el Modernisme —capitanejada per Eugeni d'Ors—, tot i el seu barroquisme sempre latent, l'aparició dels corrents ultraracionalistes que es concreten en Le Courbusier i en el funcionalisme, cuiden submergir l'obra i la persona. Però l'home és tallat en un material dur, i l'obra, que per la seva empena, desafia el bon gust i ensiborna la raó, duu a dins una força enorme que acaba per inspirar respecte o esbalaïament, o al revés: primer esbalaïament i, en acabat, respecte. D'altra banda, les noves generacions de crítics i d'arquitectes, així nacionals com estrangers, van molt més enllà i col·loquen Gaudí en un punt culminant de l'època. De manera que l'empresa d'acabar el temple de la Sagrada Família, tot i el colossal esforç que demana, es presenta als catalans com un compromís d'honor col·lectiu.

Gaudí que s'havia encarregat de l'obra amb un fervor exclusiu, de tipus monàstic, no havia, però, perdut la seva intenció mordaç ni la seva capacitat de menyspreu. Existeix un abundant anecdotari que ho prova. L'home no era senzill, sinó complicat. El protagonista de l'admirable narració de Joan Maragall titulada «La Calaverada», ¿és Gaudí o, si més no, una imatge de Gaudí? Si ho fos, tindríem una nova faceta d'aquest home extraordinari, una faceta ben simpàtica, per cert.

LA VALL, juny del 1972

- MERCERIA
 - PERFUMERIA
 - GENEROS DE PUNTO
 - OBJETOS DE REGALO
 - PAPELERIA
 - PERIODICOS

G E M A